

AVOTT-VA:n kommentoinnin kysymykset (PDF)

Tiedot

Avoimen tieteen hengessä kaikki saadut kommentit julkaistaan kommentoijan nimen kanssa. Lisäksi kommentoijia pyydetään ilmoittamaan organisaationsa sekä vastaavatko he organisaationsa virallisina edustajina.

1. Toimijat ja roolit

Kaaviossa (kuva 2) on kuvattu avoimen tieteen ja tutkimuksen kotimaisen kentän eri toimijat ja ryhmitelty ne kokonaisuuksiksi sen mukaan, mitä roolia ne edustavat avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämisessä. Sama toimija voi olla useammassa roolissa.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 2) rauhassa ja pohdi puuttuuko kuvasta jokin oleellinen toimija?
2. Onko jokin toimija mielestäsi väärässä roolissa?

2. Toimijoiden välinen vuorovaikutus

Seuraavassa osiossa käsitellään toimijoiden välisistä vuorovaikutuksista rahoitus-, palvelu- ja informaatiovirtoja.

Kaaviossa (kuva 3) on kuvattu avoimen tieteen ja tutkimuksen kannalta keskeisimmät toimijoiden väliset rahoitus-, palvelu- ja informaatiovirrat.

Punaiset nuolet kuvaavat rahoitusvirtoja, siniset katkonuolet palveluvirtoja ja harmaat katkonuolet informaatiovirtoja.

Kysymykset:

1. Tutustu diagrammiin (kuva 3) rauhassa ja mieti onko vuorovaikutussuhteet mielestäsi kuvattu oikein?
2. Puuttuuko kuvasta mielestäsi keskeisiä suhteita?

3. Toimijoiden väliset sopimussuhteet

Seuraavassa osiossa käsitellään avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa esiintyviä toimijoiden välisiä sopimussuhteita.

3.1 Sopimussuhteet yleisellä tasolla

Kaaviossa (kuva 4) kuvataan yleisesti kaikkien avoimessa tieteessä ja tutkimuksessa syntyvien tutkimustuotosten tekemisessä esiintyviä sopimussuhteita, joita tutkimustuotosten tekijän- ja lähioikeuksien omistajat, taloudellisten oikeuksien haltijat ja käyttäjät voivat solmia keskenään.

Kysymykset:

1. Tutustu diagrammiin (kuva 4) rauhassa ja mieti onko vuorovaikutussuhteet mielestäsi kuvattu oikein?
2. Puuttuuko kuvasta mielestäsi keskeisiä sopimussuhteita?

3.2 Tutkimusjulkaisujen ja tutkimusaineistojen tekemisen sopimussuhteet

Kaavio (kuva 5) tarkentaa yleistä sopimussuhteiden kaaviota erityisesti teosmuotoisten tutkimusjulkaisujen ja tutkimusaineistojen kannalta.

Kysymykset:

1. Tutustu diagrammiin (kuva 5) rauhassa ja mieti onko vuorovaikutussuhteet mielestäsi kuvattu oikein?
2. Puuttuuko kuvasta mielestäsi keskeisiä sopimussuhteita?

3.3 Tutkimusaineistojen ja metadatan tekemisen sopimussuhteet

Kaavio (kuva 6) tarkentaa yleistä sopimussuhteiden kaaviota erityisesti tutkimusaineistojen ja metadatan kannalta.

Kysymykset:

1. Tutustu diagrammiin (kuva 6) rauhassa ja mieti onko vuorovaikutussuhteet mielestäsi kuvattu oikein?
2. Puuttuuko kuvasta mielestäsi keskeisiä sopimussuhteita?

3.4 Oppimateriaalien tekemisen sopimussuhteet

Kaavio (kuva 7) tarkentaa yleistä sopimussuhteiden kaaviota erityisesti oppimateriaalien kannalta.

Kysymykset:

1. Tutustu diagrammiin (kuva 7) rauhassa ja mieti onko vuorovaikutussuhteet mielestäsi kuvattu oikein?
2. Puuttuuko kuvasta mielestäsi keskeisiä sopimussuhteita?

4. Kyvykkyydet

Seuraavassa osiossa käsitellään avoimen tieteen ja tutkimuksen arkkitehtuurissa tunnistettuja kyvykkyyksiä. Kyvykkyydet ovat vastaus avoimen tieteen ja tutkimuksen edistymistä edellyttäviin vaatimuksiin. Ne ovat joukko edellytyksiä, jotka muodostavat valmiuden avoimen tieteen ja tutkimuksen tavoitteiden toteutumiseen. Kyvykkyyksien avulla linjausten tavoitteet sekä lait ja asetukset toteutuvat. Jos kyvykkyydet eivät vielä ole vaaditulla tasolla, tulee niitä kehittää.

Kaaviossa (kuva 8) avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämiseksi tarvittavat kyvykkyydet on ryhmitelty toiminnallisiin kyvykkyyksiin, toimintaa tukeviin kyvykkyyksiin, ydinkyvykkyyksiin, hallintokyvykkyyksiin sekä strategiaan kyvykkyyksiin.

Ryhmiin sijoittelu ei ole sattumaa. Ydinkyvykkyydet ovat keskellä ja koko työ rakentuu strategisten kyvykkyyksien muodostamalle pohjalle.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 8) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksistä ja niiden ryhmittelystä. Puuttuuko jokin olennainen kyvykkyys?
2. Onko joku kyvykkyyksistä mielestäsi väärässä ryhmässä?

5. Kyvykkyydet ja resurssit

Seuraavassa osassa käsitellään kyvykkyyksien suhdetta resursseihin. Kyvykkyydet koostuvat resursseista, kuten osaaminen, toimintatavat, tiedot ja tietojärjestelmät. Ne muodostavat osakokonaisuuden, joka tulee olla olemassa avoimen tieteen ja tutkimuksen tavoitteiden toteutumiseksi.

5.1 Toiminnallisten kyvykkyyksien resurssit

Kaaviossa (kuva 9) kuvataan toiminnallisiin kyvykkyyksiin liittyvät resurssit. Toiminnalliset kyvykkyydet ovat käytännön tutkimuksessa ja opetuksessa tarvittavia kyvykkyyksiä. Voit keskittyä oman työsi kannalta olennaisiin resursseihin ja kyvykkyyksiin.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 9) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksien edellyttämistä resursseista. Puuttuuko jokin olennainen resurssi?
2. Onko joku resursseista mielestäsi liitetty väärään kyvykkyyteen?

5.2 Toimintaa tukevien kyvykkyyksien resurssit

Kaaviossa (kuva 10) kuvataan toimintaa tukeviin kyvykkyyksiin liittyvät resurssit. Toimintaa tukevat kyvykkyydet ovat kyvykkyyksiä, jotka mahdollistavat tutkimuksen ja opetuksen toiminnan. Voit keskittyä oman työsi kannalta olennaisiin resursseihin ja kyvykkyyksiin.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 10) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksien edellyttämistä resursseista. Puuttuuko jokin olennainen resurssi?
2. Onko joku resursseista mielestäsi liitetty väärään kyvykkyyteen?

5.3 Ydinkyvykkyyksien resurssit

Kaaviossa (kuva 11) kuvataan ydinkyvykkyyksiin liittyvät resurssit. Ydinkyvykkyydet ovat välttämättömiä ja usein pysyviä kyvykkyyksiä, jotka ovat keskeistä avoimen tieteen ja tutkimuksen osaamista. Voit keskittyä oman työsi kannalta olennaisiin resursseihin ja kyvykkyyksiin.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 11) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksien edellyttämistä resursseista. Puuttuuko jokin olennainen resurssi?
2. Onko joku resursseista mielestäsi liitetty väärään kyvykkyyteen?

5.4 Hallintokyvykkyyksien resurssit

Kaaviossa (kuva 12) kuvataan hallintokyvykkyyksiin liittyvät resurssit. Hallintokyvykkyydet ovat toiminnan organisoimisessa ja kehittämisessä tarvittavia kyvykkyyksiä. Voit keskittyä oman työsi kannalta olennaisiin resursseihin ja kyvykkyyksiin.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 12) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksien edellyttämistä resursseista. Puuttuuko jokin olennainen resurssi?
2. Onko joku resursseista mielestäsi liitetty väärään kyvykkyyteen?

5.5 Strategisten kyvykkyyksien resurssit

Kaaviossa (kuva 13) kuvataan strategisiin kyvykkyyksiin liittyvät resurssit. Strategisilla kyvykkyyksillä muutetaan ja ohjataan AVOTT-kenttää avoimemmaksi ja vastuullisemmaksi sekä allokoidaan resursseja. Strategiset kyvykkyydet saattavat myös tuottaa uusia kyvykkyyksiä. Voit keskittyä oman työsi kannalta olennaisiin resursseihin ja kyvykkyyksiin.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 13) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet kyvykkyyksien edellyttämistä resursseista. Puuttuuko jokin olennainen resurssi?
2. Onko joku resursseista mielestäsi liitetty väärään kyvykkyyteen?

6. Palvelut

Kaaviossa (kuva 14) kuvataan palvelut, joita tarvitaan kyvykkyyksien toteuttamiseen. Osa palveluista toteutetaan kansainvälisellä, osa kansallisella ja osa organisaatioiden paikallisella tasolla.

Palvelut on jaoteltu kuuteen eri palvelualueeseen: a) julkaisujen ja teosten avoimuutta edistäviin palveluihin, b) tutkimusaineistojen ja menetelmien avoimuutta edistäviin palveluihin, c) oppimisen ja oppimateriaalien avoimuutta edistäviin palveluihin, d) osallistavaa tiedettä edistäviin palveluihin, e) vastuullista arviointia edistäviin palveluihin sekä f) läpileikkaaviin palveluihin, jotka ovat yhteisiä kaikille aiemmille palvelualueelle. Voit tutustua palveluiden määritelmiin [E duuni-wikissä](#).

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 14) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluista ja niiden ryhmittelystä.
Puuttuuko jokin olennainen palvelu?
2. Onko joku palveluista mielestäsi väärässä ryhmässä?

7. Prosessit

Seuraavassa osiossa käsitellään prosessit, joita tarvitaan edellisessä osiossa kuvattujen palveluiden toteuttamiseen. Prosessi on järjestelmällisesti kuvattu, toistettava ja ennalta määritellyn lopputuloksen tuottava tapahtumaketju, joiden omistaja on palveluntuottaja. Prosessit on ryhmitelty palvelualueiden mukaisesti kuuteen ryhmään.

7.1 Läpileikkaavien palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuvat 15a ja 15b) kuvataan läpileikkaavien palveluiden toteuttamiseen tarvittavat prosessit. Läpileikkaavat palvelut ovat kaikkia avoimen tieteen ja tutkimuksen palvelualueita koskevia palveluita ja niihin sisältyvät esimerkiksi palvelut, joilla koordinoidaan ja ohjataan avointa tiedettä ja tutkimusta.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioihin (kuvat 15a ja 15b) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

7.2 Vastuullisen arvioinnin palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuva 16) kuvataan erityisesti vastuullista arviointia edistäviin palveluihin tarvittavat prosessit. Kuvattujen palveluiden lisäksi vastuullista arviointia edistämään voidaan tarvita myös läpileikkaavia palveluita.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 16) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

7.3 Tutkimusaineistojen ja -menetelmien palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuva 17) kuvataan erityisesti tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuutta edistävien palveluiden toteuttamiseen tarvittavat prosessit. Kuvattujen palveluiden lisäksi tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuutta edistämään voidaan tarvita myös läpileikkaavia palveluita sekä vastuullista arviointia edistäviä palveluita.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 17) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

7.4 Tutkimusjulkaisujen ja teosten palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuva 18) kuvataan erityisesti tutkimusjulkaisujen ja teosten avoimuutta edistävien palveluiden toteuttamiseen tarvittavat prosessit. Kuvattujen palveluiden lisäksi tutkimusjulkaisujen ja teosten avoimuutta edistämään voidaan tarvita myös läpileikkaavia palveluita sekä vastuullista arviointia edistäviä palveluita.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 18) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

7.5 Oppimisen ja oppimateriaalien palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuva 19) kuvataan erityisesti oppimisen ja oppimateriaalien avoimuutta edistävien palveluiden toteuttamiseen tarvittavat prosessit. Kuvattujen palveluiden lisäksi oppimisen ja oppimateriaalien avoimuutta edistämään voidaan tarvita myös läpileikkaavia palveluita sekä vastuullista arviointia edistäviä palveluita.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 19) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

7.6 Osallistavan tieteen palveluiden prosessit

Kaaviossa (kuva 20) kuvataan erityisesti osallistavaa tiedettä edistävien palveluiden toteuttamiseen tarvittavat prosessit. Kuvattujen palveluiden lisäksi osallistavaa tiedettä edistämään voidaan tarvita myös kaikkien muiden palvelualueiden palveluita.

Kysymykset:

1. Tutustu kaavioon (kuva 20) rauhassa ja pohdi mitä mieltä olet palveluita toteuttavista prosesseista. Puuttuuko jokin olennainen prosessi?
2. Onko jokin prosesseista mielestäsi tarpeeton palvelun toteuttamisen kannalta?

8. Yleiset kysymykset

- Uskotko itse hyödyntävästi viitearkkitehtuuria omassa työssäsi?
- Jos vastasit kyllä, miten hyödyntäisit arkkitehtuuria?
- Jos vastasit ei, miksi et usko hyödyntävästi arkkitehtuuria?
- Uskotko oman organisaatiosi hyödyntävän viitearkkitehtuuria työssänne nyt tai myöhemmin?
- Jos vastasit kyllä, miten uskot organisaatiosi hyödyntävän arkkitehtuuria?
- Jos vastasit ei, miksi et usko organisaatiosi hyödyntävän arkkitehtuuria? Entä mikä saisi organisaatiosi hyödyntämään arkkitehtuuria?
- Yleisiä kommentteja arkkitehtuurista: